

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

Оцінка інфляції за грудень 2016 року

У 2016 році відбулося стрімке зниження споживчої інфляції – до 12.4%, тоді як у 2015 році споживчі ціни зросли на 43.3%. У місячному вимірі в грудні 2016 року індекс споживчих цін становив 0.9%.

Динаміка споживчих цін у 2016 році була близькою до прогнозів Національного банку, що публікувалися в Інфляційних звітах протягом року та передбачали зростання споживчих цін на 12% за підсумками року. Таким чином, ціль з інфляції на 2016 рік, визначена Стратегією монетарної політики на 2016 – 2020 роки у межах $12\% \pm 3$ п. п., досягнуто.

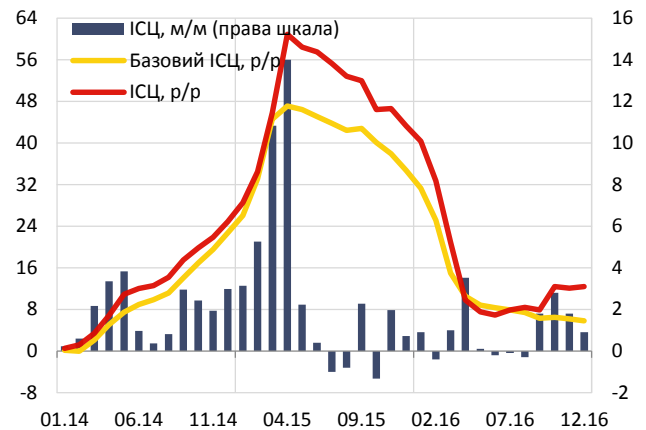
Швидке сповільнення інфляції у 2016 році відбулося насамперед завдяки послабленню інфляційного тиску, зумовленого фундаментальними факторами. Про це свідчило стрімке уповільнення базової інфляції. Також значний вплив мали сприятливі фактори з боку пропозиції сирих продуктів харчування. Водночас основними чинниками підвищення цін стало підвищення тарифів, що регулюються адміністративно, та зростання світових цін на нафту.

Базова інфляція за результатами 2016 року сповільнилася до 5.8% р/р (з 34.7% у 2015 році) та практично відповідала останньому прогнозу Національного банку (5.6% р/р). Зниженню базової інфляції і загалом інфляційного тиску сприяли помірковані фіскальна та монетарна політика, послаблення інтенсивності військового конфлікту на сході, вторинні ефекти факторів з боку пропозиції сирих продуктів харчування.

Так, посилення ролі облікової ставки, її виважене зниження протягом року та зусилля уряду з утримання фіскального дефіциту в цільових межах привели до суттєвого поліпшення інфляційних і курсових очікувань та стримували інфляцію з боку попиту. Також зниженню інфляції сприяла помірна волатильність обмінного курсу гривні, яка спостерігалася протягом більшої частини року завдяки сприятливій ситуації на зовнішніх ринках, надходженням від експорту високого врожаю зернових та олії, а також завдяки заходам Національного банку зі згладжування надмірних коливань курсу на міжбанківському валютному ринку.

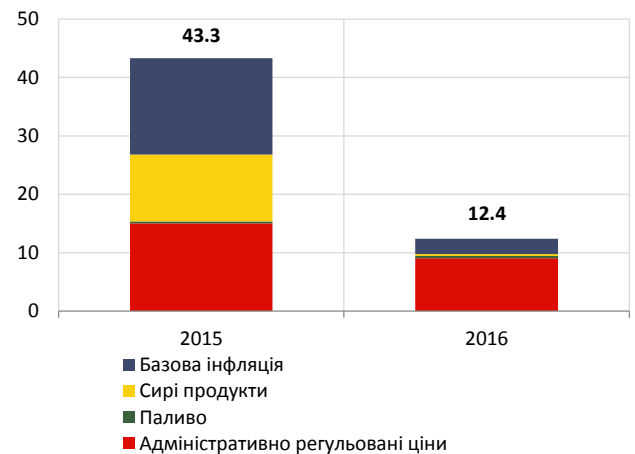
Протягом 2016 року ціни на товари, що переважно імпортуються, такі як побутова техніка, одяг та взуття, уповільнили зростання до 5.7% р/р та 5.5% р/р (порівняно з відповідно 36.4% р/р та 35% р/р у 2015 році). Ціни на окремі товари, наприклад, аудіо- та відеотехніку, а також обладнання для обробки інформації навіть знизилися в річному вимірі (відповідно на 1.8% р/р та 0.4% р/р). Також суттєво сповільнилося зростання цін на продукти харчування з високим ступенем обробки – до 5.7% р/р (з 42.3% р/р у 2015 році), що пов'язано із вторинними ефектами від зниження інфляції сирих продуктів харчування. Водночас дезінфляційний тренд дещо пригальмувався наприкінці 2016 року як через подорожчання окремих видів сировини (молоко), так і через помірне погіршення інфляційних очікувань на тлі посилення

Зміна цінних індексів, %

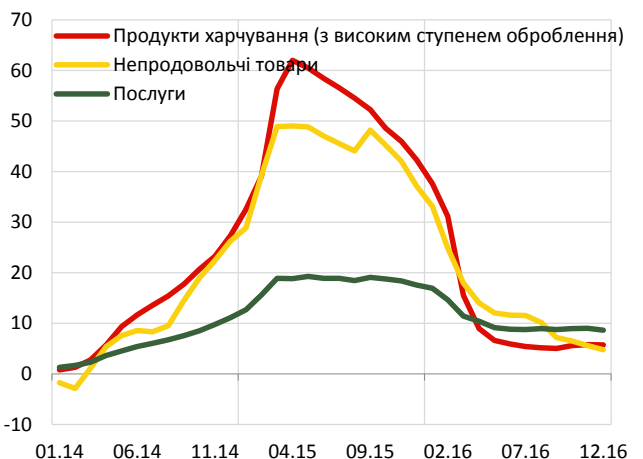
Джерело: ДССУ.

Внески компонентів у річну зміну ICI, п.п.

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Основні компоненти базового ICI, % річна зміна

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

девальваційного тиску та рішення уряду різко підвищити із січня 2017 року мінімальну заробітну плату.

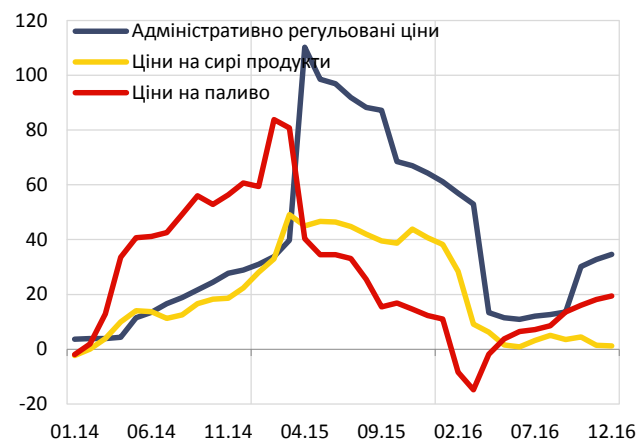
Зростання цін на сирі продовольчі товари сповільнилося до 1.2% р/р за 2016 рік (із 40.7% р/р у 2015 році). Стрімке зниження інфляції сирих продуктів харчування, крім зазначених вище факторів, відбулося під впливом низки факторів пропозиції, дія яких була потужнішою і тривалішою, ніж передбачалося. Зокрема, йдеться про високі врожаї: в Україні – зернових, овочів та окремих фруктів (зокрема, яблук), а в інших країнах – цитрусових. Зокрема, ціни на овочі борщового набору знизилися на 43.1% р/р (зросли на 78.2% попереднього року). Крім того, торговельна політика Росії як щодо України (продовольче ембарго з початку 2016 року), так і щодо інших країн зумовила додатковий ефект на зниження інфляції. Так, торговельні санкції Росії на поставки окремих видів сільськогосподарської продукції турецького виробництва привели до збільшення пропозиції овочів та фруктів на українському ринку та, відповідно, зниження цін, зокрема на мандарини та апельсини на 13.6% р/р (зросли на 43.2% р/р у 2015 році), а також на помідори та огірки – на 45.8% та 35.1% (відповідно з 24.6% та 28.5% у 2015 році). Ціни на м'ясо підвищилися досить стримано (на 5.0% р/р порівняно з 22.5% р/р у 2015 році) через обмеження на експорт свинини та курятини на тлі несприятливої епізоотичної ситуації. Водночас у 2016 році високими темпами зростали ціни на молоко та молочні продукти (на 21.1%, а в 2015 році – на 26.4% р/р) на тлі посилення попиту з боку переробників через високі обсяги експорту молочних продуктів.

Зростання цін і тарифів, що регулюються адміністративно, у 2016 році становило 34.6% р/р. Хоча підвищення було значно нижчим, ніж у 2015 році (64.4% р/р), воно зробило основний внесок у зростання споживчих цін у 2016 році. Протягом минулого року тривало підвищення тарифів на всі види послуг ЖКГ: електроенергії – на 60.0%; холодної води – на 42.0%; каналізацію – на 28.3%; газ природний – на 42.0%; опалення – на 89.3%; гарячу воду – на 82.9%. Не припинялося зростання цін на тютюнові вироби (22.9% р/р) та алкогольні напої (21.6% р/р), у тому числі за рахунок підвищення акцизів (на алкоголь у 1.5 – 2 рази та тютюнові вироби – на 40%), мінімальних цін на алкогольні напої (у середньому на 27%), а також цінової політики виробників тютюнових виробів.

Ціни на паливо у 2016 році зросли на 19.5% р/р (12.3% р/р у 2015 році). Прискорення зростання цін відображало підвищення цін на нафту на світових ринках та помірну девальвацію гривні. Крім того, у 2016 році швидше за інші види палива зросли ціни на скраплений газ (24.0% р/р), що пов'язано з його дефіцитом у середині року внаслідок скорочення імпорту з Росії та Білорусі.

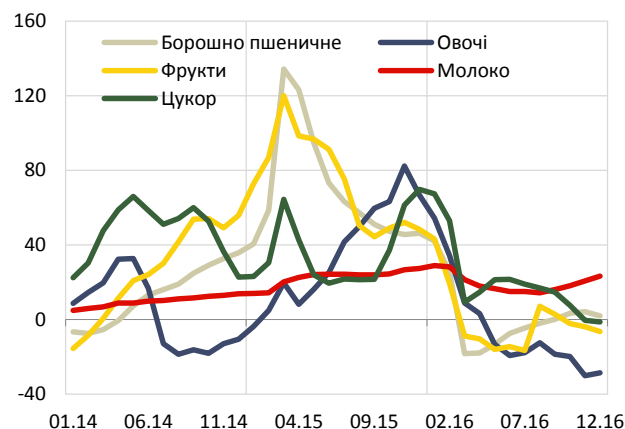
За результатами 2016 року прискорилося зростання індексу цін виробників до 35.7% р/р (з 25.4% р/р у 2015 році). Протягом року ціни виробників перебували переважно під впливом цінових тенденцій на світових товарних та сировинних ринках. Зокрема зростання світових цін на залізну руду протягом останнього кварталу 2016 року призвело до суттєвого збільшення річних темпів зростання цін у добуванні металевих руд. Підвищення світових цін на нафту зумовило прискорення зростання цін у добуванні сирої нафти і природного газу.

Основні компоненти небазового ІСЦ, % річна зміна

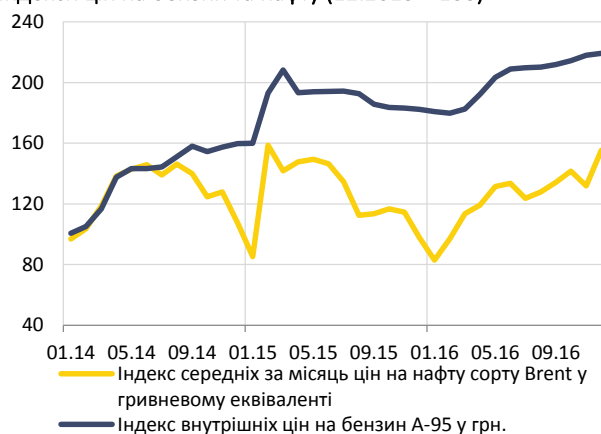
Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Ціни на окремі сирі продукти, % річна зміна

Джерело: ДССУ.

Індекси цін на бензин та нафту (12.2013 = 100)

Джерело: ДССУ, Thomson Reuters Datastream.

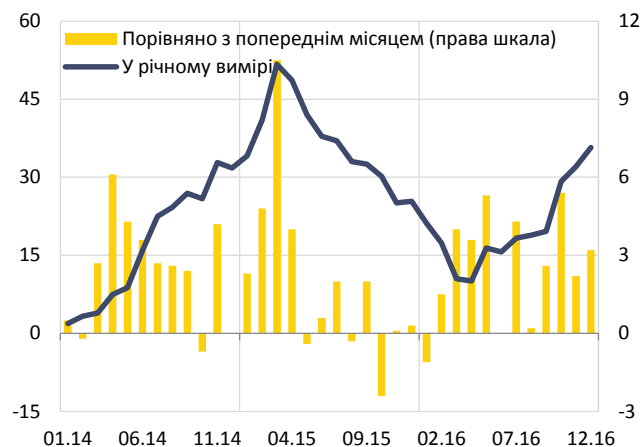
Як наслідок за результатами 2016 року зростання цін у добувній промисловості суттєво прискорилося (до 85.1% р/р порівняно з 17.6% р/р у 2015 році). Разом із підвищенням попиту на готову продукцію це призвело до зростання цін у наступних ланках виробничого процесу, зокрема в металургійному виробництві, виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення.

Динаміка цін в інших галузях переробної промисловості була більш помірною. Так, у 2016 році ціни в хімічній промисловості навіть знизилися (-1.4% р/р), у тому числі під тиском цінової конкуренції з боку імпортованих добрив.

Зростання цін у харчовій промисловості сповільнилося до 16.2% р/р (у 2015 році – 36.4% р/р). Зокрема на тлі високого врожаю сповільнилося зростання цін у виробництві хліба та цукру. Уповільнення зростання цін у виробництві м'яса та м'ясопродуктів, а також молочних продуктів було стриманішим. Це пояснюється збільшенням собівартості виробництва, скороченням поголів'я худоби і тиском із боку зовнішніх ринків.

Зростання цін у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря пришвидшилося до 51.5% р/р (33.2% р/р у 2015 році) на тлі подорожчання сировини, зокрема кам'яного вугілля та природного газу. Протягом року коливання цін у виробництві електроенергії також визначалося змінами структури виробництва, а саме часткою дешевшої атомної енергетики.

Зміна індексу цін виробників, %

Джерело: ДССУ.

Ціни в окремих галузях промисловості, % річна зміна

Джерело: ДССУ.

Зміна цінних індексів ІСЦ та ІЦВ у 2015 – 2016 роках															
Компоненти споживчого кошика (за класифікацією Національного банку України)															
	частка ІСЦ, %	у річному вимірі, %													зміна за грудень 2016 року, %
		2015 рік	2016 рік												
			січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	
Індекс споживчих цін	100.0	43.3	40.3	32.7	20.9	9.8	7.5	6.9	7.9	8.4	7.9	12.4	12.1	12.4	0.9
Базова інфляція	46.8	34.7	31.3	25.1	15.0	10.6	8.8	8.3	7.9	7.4	6.3	6.5	6.2	5.8	0.0
Небазова інфляція*	53.2	49.7	46.9	38.5	25.2	9.4	6.4	5.9	7.7	9.0	9.0	17.2	16.9	17.5	1.6
сирі продукти	28.3	40.7	38.3	28.4	9.2	6.2	1.6	0.8	3.2	5.0	3.5	4.5	1.4	1.2	2.2
адміністративно регульовані тарифи та ціни	22.5	64.4	61.2	57.0	53.0	13.3	11.4	10.9	12.0	12.7	13.6	30.1	32.8	34.6	1.1
паливо	2.4	12.5	11.1	-8.2	-14.7	-1.9	3.7	6.5	7.2	8.6	13.6	16.0	18.1	19.5	0.6
Окремі компоненти споживчого кошика (за класифікацією ДССУ)															
Продукти харчування та безалкогольні напої	50.8	41.5	38.1	29.7	11.4	6.9	3.9	3.2	4.4	5.1	4.2	4.9	3.4	3.3	1.6
Алкогольні напої, тютюнові вироби	6.9	22.7	15.1	9.8	7.7	8.8	9.9	10.2	11.0	12.4	12.3	14.2	16.4	22.5	3.2
Одяг і взуття	7.1	35.0	31.5	26.1	23.0	19.6	18.4	18.2	19.7	17.1	9.2	8.1	6.7	5.5	-2.8
Житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива, у т. ч.:	11.3	103.0	103.4	100.8	104.3	17.0	13.3	12.1	13.8	14.3	15.8	44.4	47.2	47.2	0.0
квартирна плата	1.3	5.4	5.3	5.3	5.4	6.6	6.8	6.1	7.6	7.1	10.4	10.6	11.1	11.5	0.4
водопостачання	0.0	23.0	36.5	36.3	37.0	37.2	28.6	19.9	17.7	27.9	29.8	37.1	40.9	42.1	0.6
гаряча вода	0.4	55.8	55.8	55.6	55.5	55.5	8.0	0.5	59.5	61.0	60.8	69.9	81.0	82.9	1.1
природний газ	2.3	273.0	273.0	273.0	273.0	0.0	-4.3	-4.3	-4.3	-4.3	-4.3	42.0	42.0	42.0	0.0
центральне опалення	1.8	78.7	77.8	77.5	77.7	77.8	78.2	78.2	78.4	78.4	82.1	89.6	89.6	89.3	-0.1
Транспорт	5.1	20.4	18.5	1.8	-4.2	2.5	5.1	5.2	5.4	6.0	8.5	10.0	10.5	11.4	0.7
Зв'язок	3.3	7.0	6.7	5.8	4.2	4.7	4.2	4.1	3.9	3.7	3.2	1.5	1.2	4.0	2.8
Освіта	1.3	24.2	24.2	20.5	19.2	17.5	16.5	16.1	15.9	15.5	13.8	13.8	13.8	13.7	0.1
Окремі компоненти ІЦВ															
	частка ІЦВ, %**	у річному вимірі, %													зміна за грудень 2016 року, %
		2015 рік	2016 рік												
			січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	
Індекс цін виробників	100.0	25.4	21.2	17.4	10.5	10.1	16.4	15.7	18.3	18.9	19.6	29.2	32.0	35.7	3.2
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	12.3	17.6	12.7	11.8	8.7	10.3	37.9	35.3	27.9	34.5	44.6	46.8	56.2	85.1	13.5
Добування кам'яного вугілля	2.6	-0.8	3.5	21.5	20.7	21.2	20.7	11.0	9.9	7.9	2.5	15.3	15.5	40.4	18.6
Добування сирої нафти та природного газу	3.9	120.3	89.4	98.2	70.4	-11.5	47.5	51.0	51.0	52.2	65.3	72.4	68.4	76.5	1.6
Добування металевих руд	5.7	-8.9	-11.2	-20.1	-22.7	6.9	33.2	29.9	15.0	26.6	45.2	38.0	60.6	107.2	18.9
Переробна промисловість	68.4	23.8	21.3	13.2	6.2	7.2	12.0	13.1	14.0	13.0	15.4	18.1	18.9	22.6	2.9
Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	23.6	36.4	32.9	25.5	14.7	11.3	11.6	10.7	13.0	11.5	14.4	15.5	14.8	16.2	1.8
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	3.5	4.7	-2.3	-20.6	-10.1	-13.4	-8.6	-6.6	8.8	5.9	23.2	52.5	59.4	61.7	-1.3
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	4.3	24.2	20.6	-0.1	-5.3	-0.9	0.4	-1.9	-4.5	-4.9	-7.9	-8.5	-7.7	-1.4	5.9
Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	5.2	29.6	26.1	17.9	9.1	7.7	7.1	7.7	7.5	8.2	9.8	10.2	9.9	9.5	0.3
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування	18.5	12.4	9.4	7.7	-2.4	4.6	20.4	27.8	25.0	22.6	24.5	28.1	31.3	41.8	6.8
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	2.6	15.5	22.1	13.0	11.9	13.3	15.2	10.3	11.3	11.3	12.1	11.5	8.5	11.4	3.4
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	19.3	33.2	24.5	32.5	23.6	17.8	18.9	14.4	24.4	27.0	19.8	51.2	57.5	51.5	-0.3

* Розрахунки Національного банку України на підставі даних ДССУ, уточнені дані. Сума внесків компонентів ІСЦ може відхилитися від загального ІСЦ за рахунок застосування динамічних ваг відповідно до методології ДССУ та округлення.

** Частка компонентів у ІЦВ розрахована на основі даних ДССУ щодо обсягу реалізованої промислової продукції за видами діяльності за 2015 рік.